

INFOMAT

Desember 2007

Kjære leser!

Siste INFOMAT for i år kan berette om Abel-manuskripter som er hentet hjem til Norge. Til nå har vi faktisk ikke hatt noen håndskrevne dokumenter fra den store Niels Henrik her til lands og det er derfor en begivenhet når vi nå får overbrakt disse kulturskattene fra vårt broderland i øst.

Det stunder mot juletider og mange ser nok fram til gode dager uten en stor bunke med eksamensoppgaver som skal rettes. Vi får håpe at eksamensresultatene for våre studenter snart begynner å vise en oppadsvingende kurve, men PISA-resultatene innbyr ikke til den helt store optimismen.

Dersom ikke alle juleprengene er i boks, så stikk i bokhandleren og kjøp Arild Stubhaugs bok om Gösta Mittag-Leffler.

God Jul fra redaksjonen!

hilsen Arne B.

Det er høytid for bibliotekar Mikael Rågstedt ved Institut Mittag-Leffler når han blar i de originale Abel-arbeidene. Nå skal de hjem til Norge. (Foto: ODD INGE SKJÆVESLAND, Aftenposten)

ABEL-MANUSKRIPTER HENTET HJEM TIL NORGE

Solenergigründeren Alf Bjørset spanderer fire millioner kroner for å få de totalt 70 sidene til Norge. Abel-klenodiet er en gave til Det Norske Videnskaps-Akademi i forbindelse med jubileet.

- Vi ville ikke ha solgt dette til hvem som helst, men et enstemmig styre mente det var riktig at disse arbeidene skulle hjem til Norge, sier direktør Anders Bjørner ved Institut Mittag-Leffler til Aftenposten.

- Abel har skrevet svært tett for å spare papir. I tillegg til avanserte matematiske forklaringer, omfatter materialet også hans egen fortelling om sykdommen som bidro til at han døde ung, sier bibliotekar Rågstedt.

INFOMAT kommer ut med 11 nummer i året og gis ut av Norsk Matematisk Forening. Deadline for neste utgave er alltid den 10. i neste måned. Stoff til INFOMAT sendes til

infomat at math.ntnu.no

Foreningen har hjemmeside <http://www.matematikkforeningen.no/INFOMAT>

Ansvarlig redaktør er Arne B. Sletsjøe, Universitetet i Oslo.

NYTT FRA INSTITUTTENE

Nye doktorgrader:

Sivilingeniør **Vegard** **NTNU**

Røine Stenerud forsvarte 5. desember sin avhandling med tittelen: *Multiscale-Streamline Inversion for High-Resolution Reservoir Models* for PhD-graden.

M.Sc. **Sara Martino** forsvarte 30. november sin avhandling med tittelen: *Approximate Bayesian Inference for Latent Gaussian Models* for PhD-graden.

Cand.scient. **Kjersti Wæge** forsvarte 17. desember avhandling med tittelen: *Elevenes motivasjon for å lære matematikk og undersøkende matematikkundervisning* for PhD-graden.

Nyansettelser:

Stipendiat **Tuulikki Sophia**

Gyllensvård, ansatt fra 1. november geometrisk modellering, tilknyttet Sintefs NFR-prosjekt *Parallel3D - Massive multi-type 3D datasets in parallel Environments*.

Stipendiat **Egil Bae**, ansatt fra 15. november, geometrisk modellering, tilknyttet CMAs NFR-prosjekt *Mathematical and computational methods for co-registering multi-modal medical images*.

Postdoc **Claire Scheid**, ansatt fra 12. november, fagfelt PDE / Numerisk analyse, tilknyttet Snorre Christiansens EURYI-prosjekt

Postdoc **Francesco Petitta**, ansatt fra 1. januar, fagfelt PDE / numerisk analyse

Avganger:

Professor **Jörg Frauendiener** slutter ved CMA 31.12 for å tiltre stilling i Dunedine, New Zealand

Postdoc **Steinar Evje** avsluttet sin toårige periode 15.11 og går tilbake til sin forskerstilling ved Universitetet i Stavanger

Postdoc **Mikael Signahl** avslutter et tre-årig opphold ved CMA den 31.12. Han tiltre fast stilling ved Universitetet i Agder fra 1.1

Nyansettelser:

Andreas Leopold Knutsen er tilsatt som førsteamanuensis fra 1. februar.

Nye doktorgrader:

Victoria Popsueva forsvarte sin doktorgrad ved UiB den 23. november med avhandlingen *Structure and Dynamics of Few-Electron Quantum Dot Molecules*.

Matematisk kalender

2008

Januar:

3.-6. *Ski og matematikk*, Rondane (NMF)

16.-17. CIPR-CMA workshop, Bergen, *Fast level set methods with applications to segmentation and shape identification*

Mars:

29.2.-2.3. 5. EMS Joint Mathematical Weekend, København

4.-5. *Mathematics in Medicine*, CMA workshop

27. Annonsering av årets Abelprisvinner, DNVA, Oslo

Mai:

20. Abelprisutdeling, Oslo

Juni:

18.-21. Abelsymposiet, *Differential Equations: Geometry, Symmetry and Integrability*, Tromsø

Juli:

14.-18. 5th European Mathematical Congress, Amsterdam

2009

Juni:

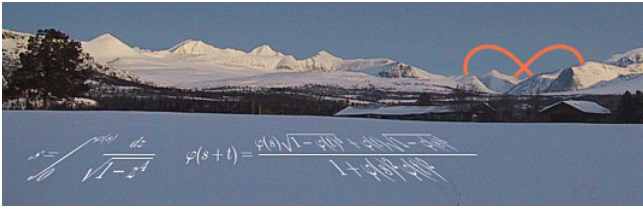
8.-11. Britisk-Nordisk Matematikerkonf., Oslo

STEIN ARILD STRØMME FORTSETTER SOM INSTITUTTLEDER I BERGEN

Stein Arild Strømme er tilsatt som instituttleder ved instituttet i Bergen for en ny 4-årsperiode.

ARRANGEMENTER

SKI OG MATEMATIKK Rondablikk, 3.-6. januar 2008

I regi av Norsk Matematisk Forening arrangeres «Ski og Matematikk» i tidsrommet torsdag 3. januar til søndag 6. januar 2008, på Rondablikk Høyfjellshotell.

Føreløpig program:

Harald Hanche-Olsen: *Om transcendensen til e og π .*

Sten Kaijser: *Mellin-transformen och Hardy's olikhet (eller varför L^p -rum inte är funktionsrum – utan något mycket bättre)*

Erik Løw: *Embedding av Riemannflater i C^2 .*

Eugenia Malinnikova: *Inequalities that should be well known*

Dag Normann: *Om kontinuerlige operatorer på datastrømmer og et åpent problem i topologi*

Christian Skau:

Atle Selbergs elementære bevis for primtallsetningen (med kommentarer om kontroversen med Paul Erdős som fulgte i dets kjølvann)

Johan Aarnes: *Avstand og areal i hyperbolsk geometri*

JOINT MATHEMATICAL WEEKEND, København, 29. februar-2. mars 2008

By appointment with the European Mathematical Society the Danish Mathematical Society and the University of Copenhagen are hosting the fifth EMS *Joint Mathematical Weekend* during the days February 29 - March 2, 2008.

The four plenary speakers for this event are

Xavier Buff (Toulouse)

Nigel Higson (Pennsylvania State)

Frank Merle (Cergy-Pontoise)

Stefan Schwede (Bonn)

and in addition, six specialized sessions are arranged as follows:

Algebraic topology

[Chairs: **Jesper Grodal** and **Ib Madsen**]

Coding theory

[Chairs: **Olav Geil** and **Tom Høholdt**]

Non-commutative geometry/operator algebra

[Chairs: **Ryszard Nest** and **Mikael Rørdam**]

Dynamical systems

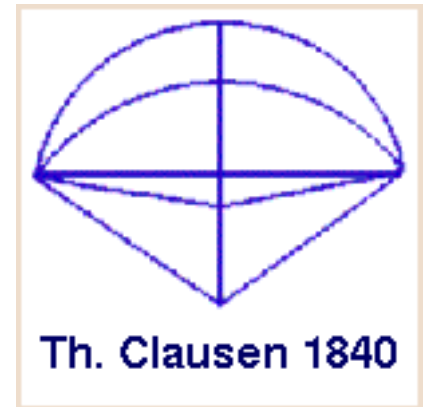
[Chairs: **Carsten Lunde Petersen** and **Jörg Schmeling**]

Algebra and representation theory

[Chairs: **Jørn Børling Olsson** and **Henning Haahr Andersen**]

Partial differential equations

[Chairs: **Gerd Grubb** and **Helge Holden**]

Please direct your browser to

<http://www.math.ku.dk/ems>

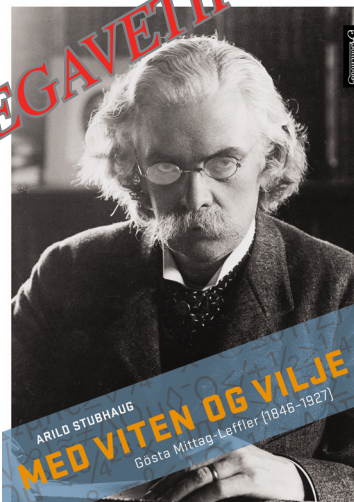
for further information concerning the meeting. The deadline for signing up for this meeting will be in early February, but as explained on the home page there is a deadline concerning prearranged accommodation by **December 17, 2007**.

Hope to see you in Copenhagen!

Søren Eilers

President, The Danish Mathematical Society

JULEGAVETIPS

NOTISER

LISA LORENTZEN KÅRET TIL ÅRETS FORMIDLER VED IME- FAKULTETET I TRONDHEIM

Lisa Lorentzen er professor ved Institutt for matematiske fag. Hun berømmes særlig for å ha gitt mange formidlingsbidrag om den store indiske matematikeren Srinivasa Ramanujan, blant annet i NRK P2.

I en tid med sviktende rekruttering til realfagene yter hun et viktig bidrag til å øke interessen for disse fagene.

Prisen består av et grafisk trykk av Eli Hovdenak og Grethe Marstein.

DAGBLADETS GUDLEIV FORR OM ABEL-MANUSKRIPTENE:

Det er ei storhending i norsk akademisk liv når tre originalmanuskripter av Niels Henrik Abel blir kjøpt hjem til Norge.

(Hentet fra Dagbladet, 6. desember)

I går reiste en representant for solcellegründeren Alf Bjørset som kurér til Stockholm for å hente hjem til Norge tre originalmanuskripter av vår store matematiker Niels Henrik Abel. I dag blir de overlevert Nasjonalbiblioteket i Oslo med forskningsminister Tora Aasland som høytidelig vitne sammen med en rekke framtrepende damer og herrer innen norsk forskning.

Hjemkjøpet av de håndskrevne manuskriptene er å betrakte som ei storhending i vårt akademiske liv. Det fins nemlig fra før ingen originalmanuskripter fra Abels hånd i Norge. For det meste befinner de seg ute i Europa, i Paris og Berlin. Men noen har altså også vært i Stockholm, brakt dit av svensk matematikks far, Gösta Mittag-Leffler, som også i sin tid grunnla det verdenskjente Mittag-Leffler instituttet utenfor Stockholm. I fjor feiret det 90-årsjubileum. Her har også norske matematikere gjennom åra hatt en akademisk frihavn. Doku-

mentene som nå kommer til Norge, har vært i instituttets varetekt i over 100 år.

Det var forfatteren Arild Stubhaug som fikk ideen til hjemkjøpet til Det norske vitenskapsakademis 150-årsjubileum i år. Han har jo skrevet biografi over Niels Henrik Abel, og i høst har han gitt ut en biografi over Gösta Mittag-Leffler, og har visst om manuskriptene lenge. Men da Abel-prisen, matematikkens nobelpris, ble innstiftet for en del år siden, kom det fart i tankene om å hente hjem Abel-originalene. Alf Bjørset, som selv er medlem av Det Norske Videnskaps-Akademi, stilte penger til disposisjon, mens akademiets vise-preses, Ole Didrik Lærum, har forhandlet med svenskene.

Blant matematikkhistorikere og samlere er manuskriptene litt av en lekkerbiskken. Dokumentenes historikk er i seg selv full av dramatik, der ulike samlere ute i Europa har vært involvert. Det er litt som med gjenstands- og dokumentsamlere i dag: Ikke alt de gjør skjer innenfor lov og etikk. Ofte er masse penger involvert. Før Abel-manuskriptene kom til Sverige, var de bl.a. i Berlin, hos den kjente matematiker August Leopold Crelle, som var en nær venn av Abel og som trykte de fleste av hans avhandlinger i sitt matematikktidsskrift. Deretter havnet de hos en italiensk samler, som dels bodde i Firenze og dels i London, og som etterlot seg 20 tonn med originalmanuskripter etter store europeiske tenkere. Arild Stubhaug forteller at mye av dokumentsamlingen ble brukt som innpakkingspapir etter samlerens død. Men Abel-manuskriptene ble reddet av en annen italiensk samler, og kom så i Mittag-Lefflers besittelse i 1898. Han trykte dem i det matematiske tidsskriftet som han også grunnla, Acta Mathematica, til 100-årsdagen for Abels fødsel i 1902. Det var for øvrig først da interessen for Abel ble vekket i Norge.

Manuskriptene som nå blir plassert i Nasjonalbiblioteket, er deler av en av Abels sentrale avhandlinger. Til sammen er det 55 sider – håndskrevet i Abels knudrete skrift. Men ett er et brev han skrev like før sin død til en redaktør i Berlin. Han sier der at han er syk og greier ikke å tumle med de store matematiske spørsmål lenger. Slik sett er brevet viktig i Abels livshistorie, som jo ble så tragisk kort.